

Temat lekcji: Historyczna prawda zapisana w ludzkiej pamięci na podstawie wiersza K. K. Baczyńskiego: „Pokolenie”

Nauczyciel: Anna Bielenda (anjabelenda@gmail.com)

1. Proszę obejrzeć film „Baczyński” (Internet) i zwrócić uwagę na postawę głównego bohatera i zapisać w zeszycie jego biogram.
2. Proszę przeczytać tekst K. K. Baczyńskiego: „Pokolenie” (str. 90-91 lub zał.)
3. Proszę wykonać zadania – polecenia (od 1 do 4 włącznie), które znajdują się pod tekstem w formie pisemnej notatki w zeszycie.
4. Proszę zapisać odpowiedzi pełnymi zdaniami w zeszycie i przesłać na mój adres mailowy.
5. Czas wykonania i przesłania zadania: do 24 kwietnia 2020r

90

Krzysztof Kamil Baczyński → s. 28

poezja

Pokolenie

Wiatr drzewa spienia. Ziemia dojrzała.
Kłosa brzuch ciężki w górę unoszą
i tylko chmury – palcom czy włosom
podobne – suną drapieźnie w mrok.

Ziemia owoców pełna po brzegi
kipi sytością jak wielka misa.
Tylko ze świerków na polu zwisa
głowa obcięta strasząc jak krzyk.

Kwiaty to krople miodu – tryskają
ściśnięte ziemią, co tak nabrzmiała,
pod tym jak korzeń skręcone ciała,
żywcem wtłoczone pod ciemny strop.

Ogromne nieba suną z warkotem.
Ludzie w snach ciężkich jak w kłatkach krzyczą.
Usta ściśnięte mamy, twarz wilczą,
czuwając w dzień, słuchając w noc.

Pod ziemią drążą strumyki – słyhać –
krew tak nabiera w żyłach milczenia,
ciągną korzenie krew, z liści pada
rosa czerwona. I przestrzeń wzdycha.

Nas nauczono. Nie ma litości.
Po nocach śni się brat, który zginął,
któremu oczy żywcem wykluto,
któremu kości kijem złamano;
i drąży ciężko bolesne dłuto,
nadyma oczy jak bąble – krew.

z historii utworu...

Poezję Baczyńskiego wyróżnia kunsztowne spiętrzenie metafor. Rzeczywistość wojenna, w której przyszło żyć autorowi *Pokolenia*, bywa nazywana czasem apokalipsy. Nie bez powodu zatem poeta stworzył obrazy utrzymane w stylistyce biblijnej Apokalipsy św. Jana. Aby spotęgować ekspresję opisu, metafory budował na zasadzie kontrastu: drzew – upiory, rzeki – ognia, rosa – czerwona, korzenie – ciągną krew, dorastać – do trumny, roślin – krzyk.

DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE ●

LITERATURA WSPÓŁCZESNA ○

1919 r. Odzyskanie niepodległości

1935 r. Bałta i powoiów

1937 r. Ferdyduke

1939 r. Wybuch II wojny światowej

1944 r. Wiersze wojenne

1946 r. Medaliony

Józef Piłsudski

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

Witold Gombrowicz

Krzysztof Kamil Baczyński

Zofia Nałkowska

Nas nauczono. Nie ma sumienia.
W jamach żyjemy strachem zaryci,
w grozie drążymy mroczne miłości,
własne posągi – żli troglodyci¹.

Nas nauczono. Nie ma miłości.
Jakże nam jeszcze uciekać w mrok
przed żaglem nozdrzy wężących nas,
przed siecią wzdętą kijów i rąk,
kiedy nie wrócą matki ni dzieci
w pustego serca rozpruty strąk.

Nas nauczono. Trzeba zapomnieć,
żeby nie umrzeć rojąc to wszystko.
Wstajemy nocą. Ciemno jest, ślisko.
Szukamy serca – bierzemy w rękę,
nasłuchujemy: wygaśnie męka,
ale zostanie kamień – tak – głaz.

I tak staniemy na wozach, czołgach,
na samolotach, na rumowisku,
gdzie po nas wąż się ciszy przeczłoğa,
gdzie zimny potop omyje nas,
nie wiedząc: stoi czy płynie czas.
Jak obce miasta z głębin kopane,
popielejące ludzkie pokłady
na wznak leżące, stojące wzwyż,
nie wiedząc, czy my karty Iliady²
rzeźbione ogniem w błyszczącym złocie,
czy nam postawią, z litości chociaż,
nad grobem krzyż.

Krzysztof Kamil Baczyński *Utwory wybrane*, Kraków 1986

Młodzi żołnierze Narodowych Sił Zbrojnych, Podlasie

¹ troglodyta – człowiek pierwotny, jaskiniowiec

² *Iliada* – epos Homera, starożytnego greckiego poety, opisująca dzieje wojny trojańskiej

POLECENIA

1. Kto jest podmiotem lirycznym wiersza? Wskaż odpowiednie wersy, w których podmiot się ujawnia.
2. Na czym polegał tragizm pokolenia współczesnego poecie? Swoją wypowiedź poprzyj cytatami z wiersza.
3. Które z zastosowanych przez artystę figur poetyckich zaskakują cię oryginalnością? Dlaczego?
4. Czy Krzysztofa Kamila Baczyńskiego słusznie uważa się za poetę „apokalipsy spełnionej”? Zapisz odpowiedź współczesnych na pytanie postawione przez Baczyńskiego: „[...] czy nam postawią, z litości chociaż, nad grobem krzyż?”.